

Sisäministeriö

PL 26
00023 ValtioneuvostoSisäministeriön lausuntopyyntö 11.12.2017, *SMDno 2016-1488***Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkijoina, opiskelijoina, työharjoittelijoina ja vapaaehtoistyöntekijöinä ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi**

Sisäministeriö on pyytänyt Suomen Akatemialta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkijoina, opiskelijoina, työharjoittelijoina ja vapaaehtoistyöntekijöinä ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkijoina, opiskelijoina, työharjoittelijoina ja vapaaehtoistyöntekijöinä. Lisäksi esityksessä ehdotetaan muuttavaksi ulkomaalaislakia ja eräitä muita lakeja. Lailla pantaisiin täytäntöön direktiivi tutkimusta, opiskelua, harjoittelua, vapaaehtoistyötä, oppilasvaihto-ohjelmaa tai koulutus-hanketta ja au pairina työskentelyä varten tapahtuvan kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä.

Uudessa laissa säädettäisiin kolmansien maiden kansalaisten tutkijoiden, opiskelijoiden, työharjoittelijoiden ja vapaaehtoistyöntekijöiden maahantulon ehdoista ja oikeuksista oleskella maassa. Laissa säädettäisiin myös tutkijoiden ja korkeakouluopiskelijoiden oikeudesta liikkua Euroopan unionin jäsenvaltiosta toiseen ja liikkumiselle asetettavista ehdoista. Ulkomaalaislain tutkijoita ja opiskelijoita koskeva sääntely siirrettäisiin uuteen lakiin.

Yhdenvertaisen kohtelun toteuttamiseksi sosiaaliturvan osalta ehdotetaan muutettavaksi asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annettua lakia, lapsilisälakia, lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annettua lakia, kansanterveyslakia sekä erikoissairaanhoidon lakia. Asuntojen saantia koskevaan yhdenvertaiseen kohteluun liittyen ehdotetaan muutettavaksi aravarajoituslakia, vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalainojen korkotuesta annettua lakia sekä lakia vuokratalojen rakentamislainojen lyhytaikaisesta korkotuesta.

Suomen Akatemia toteaa lausuntonaan kunnioittavasti seuraavaa:

Suomen Akatemian tehtävänä on mm. rahoittaa korkeatasoista tieteellistä tutkimusta ja kehittää kansainvälistä tieteellistä yhteistyötä. Akatemia rajaa lausuntonsa hallituksen esitysluonnokseen koskemaan lähinnä tutkijoiden asemaan liittyviä ehdotuksia.

Yleisenä kannanottona hallituksen esitysluonnokseen Akatemia toteaa, että muutokset, jotka edistä-

vät ja selkeyttävät tutkimustoiminnan suorittamista varten maahanpääsyä hakevien kolmansien maiden kansalaisten maahanpääsymenettelyä, ovat kannatettavia.

Usein tutkijoiden liikkuvuusmahdollisuuksiin vaikuttaa se, että myös perheenjäsenet voivat lähteä mukaan tutkimustyön suorittamisen ajaksi. Sellaiset esityksessä ehdotetut tarkistukset, joilla mahdollistetaan paremmin perheenjäsenten mukaan tuloa, ovat kannatettavia.

Lakiluonnoksessa esitetään, että voimassa olevaan ulkomaalaislakiin perustuva tutkijoiden jakaantuminen jatko-opiskelijoihin ja tutkijoihin poistuu ja tutkijoille myönnetään oikeussuhteesta ja rahoituksesta riippumatta yhdenmukaisesti tutkijan oleskelulupa. Akatemia pitää hyvänä, että tutkijoita kohdellaan samalla tavalla rahoituksesta riippumatta. Myös tutkijoiden ensimmäisen oleskeluluvan voimassaolon pidentäminen yhdestä vuodesta kahteen vuoteen on kannatettavaa.

Esityksellä toimeenpannaan myös direktiivin säännökset liikkuvuudesta EU:n jäsenvaltioiden välillä. Esityksen ehdotukset tutkijoiden ja heidän perheenjäsentensä liikkumisen ilmoittamismenettelystä jäsenvaltioiden välillä vaikuttavat selkeiltä ja helpottavat liikkuvuutta.

Esitys tuo myös tutkijoille, opiskelijoiden ohella, paremmat mahdollisuudet jäädä maahan etsimään töitä tai aloittamaan yritystoiminta, jolloin se mahdollistaa osaavan työvoiman tarjonnan työmarkkinoilla ja mahdollistaa tutkimustoiminnan ja opiskelun kautta hankitun liikeidean jalostamisen ja aloittamisen entistä paremmin. Akatemia pitää tätä kannatettavana.

Lakiesityksen 6 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi tutkijan ja tutkimusorganisaation välillä tehtävästä sopimuksesta. Sopimuksessa tulee mainita mm. oikeussuhteesta, millaisia oikeuksia ja velvollisuuksia osapuolilla on, niin tutkimustyön aikana ja sen loputtua. Voisi lisäksi olla hyvä, jos olisi käytössä yhteinen sopimusmalli kaikkia tutkimusorganisaatioita varten.

Ylijohtaja, tutkimus

Riitta Majjala

Yksikön johtaja

Maarit Saarela